

un teatru popular, astfel precum îl concepeau grecii, cum îl gindea Shakespeare, cum îl vedeau Stanislavski, Gorki, Reinhardt, Brecht, Romain Rolland, Jean Vilar, Matei Millo, Victor Ion Popa — adică, un teatru pentru masele largi”.

Cit privește întrebarea „Ce credeți despre realismul dramaturgiei contemporane?” Ion Finteșteanu după ce arată că „drama realistă este caracteristică pentru teatrul contemporan”, precizează printre altele: „Nu consider realismul drept o problemă legată de anumite coordonate politico-geografice. Realismul nu este o idee care poate prinde rădăcini numai între anumite meridiane. Să nu uităm că marile opere ale culturii omenеști din toate timpurile au fost realiste”.

Indicînd succint principalele caracteristici ale realismului contemporan în teatru, actorul romîn caracterizează astfel teatrul românesc: „Cit privește teatrul românesc, el este realist din primele zile ale existenței sale, deoarece el s-a dezvoltat avînd la bază tradițiile populare, iar actorii săi au crescut și s-au format în spiritul acestor tradiții”.

Una din întrebările anchetei se referă la raporturile dintre tradiție și inovație în teatrul contemporan. În cadrul răspunsului formulat, Ion Finteșteanu notează: „Fără îndoială, lupta ce se desfășoară în lăuntrul citadelei teatrale în vederea reîmprospătării metodelor învechite este salvatoare pentru dezvoltarea consecventă a tradițiilor teatrale. Cu o singură condiție însă — dacă reforma se sprijină pe aceste tradiții... Îndrăzneala „cu orice preț” poate duce în teatru doar la un imens haos, dacă ea nu se sprijină pe tradiție și nu-și are punctul de plecare în elementele de bază ale creației, adică textul autorului și actorul... Prin mijloace simple, artistul poate dobîndi o mare expresivitate artistică. Pe calea aceasta trebuie să pășească teatrul”.

La ultima întrebare formulată în ancheta revistei „Teatr”, „Cum înțelegeți aplicabilă libertatea creației în practica teatrului contemporan?”, Ion Finteșteanu și-a definit astfel poziția: „Problema creației artistice este indisolubil legată de problema libertății creației. Nu poate exista creație acolo unde aceasta întâlnește constrîngerea. Se înțelege însă că libertatea nu trebuie considerată drept anarhie, drept rupere de logică sau totală desprindere de problemele

vieții... Libertatea de creație nu trebuie înțeleasă metafizic. Ea nu este un curcubeu care se ridică din neant și se pierde tot acolo. Creatorul unor valori artistice nu trăiește în afara timpului și spațiului: biologic și spiritual, prin întreaga sa viață, el este legat de mediul și conștiința socială care l-au format.”

Problema „culorii” în teatrul sud-african

Da, problema „culorii” dar nu — cum, poate, ar inclina să creadă teatrophilul de bună credință de pe meleagurile noastre — problema ambianței coloristice, a scenografiei, a tonalității generale a spectacolelor. Ci a „culorii pielii” spectatorilor, admiși în incinta teatrelor la Capetown, Johannesburg și în alte orașe din Africa de sud. Este o problemă reală, gravă și, adăugăm noi, rușinoasă. În adevăr, aflăm dintr-o știre publicată în revista engleză „The Stage”, că hotărîrea organizației sindicale a artiștilor scenei din Marea Britanie — Equity — de a interzice membrilor ei să joace în vreun teatru sud-african dacă nu li se garantează că spectacolele vor putea fi vizionate de toate categoriile populației, fără discriminare rasială, a avut parte de o primire oarecum rece. Mai precis, deși comentariile au fost favorabile, în practică numeroase personalități artistice din Africa de sud nu s-au sfîit să afirme ineficiența măsurii preconizate de Equity. Ineficiența și „impracticabilitatea ei economică”, după cum se exprima mister Langford, onorabilul secretar al Asociației actorilor și regizorilor din Africa de sud. „Africanii nu pot plăti costul obișnuit al biletelor de intrare, pentru că salariile lor sînt mult prea mici. Iar antrepriza comercială teatrală nu este dispusă să lucreze în pierdere...”, a spus domnia-sa. Mai mult: actrița Margaret Inglis a invocat și dificultăți de ordin... arhitectural care împiedică realizarea dezideratului formulat de Equity: „Construcția teatrelor ar trebui modificată, deoarece am avea nevoie de intrări *separate*, scări, căi de acces *separate*, foaiere, garderobe și bufete *separate*; unde mai pui că *din pricina prejudecăților am pierde, de bună seamă, publicul nostru alb*” (sublinierile ne aparțin).

Cele două declarații din care am reprodus extrasele de mai sus ni se par concludente. Într-o țară unde — tot conform afirmației celor în drept — există un public spectator potențial de 10.000.000 oameni „de culoare”, standardul de viață scăzut al populației indigene și mentalitatea retrogradă a „rasei superioare” anglo-saxone-olandeze concură în a ridica o barieră greu de trecut în calea africanilor care ar vrea să frecventeze teatrele. Așa stînd lucrurile, soluția constituirii unor grupări actoricești indigene e doar un paliativ; credem că e mai activă și, în ultimă instanță, mai eficace poziția adoptată de Equity. Oricum, răul cel mare se trage, însă, de altundeva și ca să mergem la rădăcina lucrurilor, am fi nevoiți să intrăm într-un domeniu unde „culoarea” încetează de a mai fi o problemă de teatru.

T. S.

În cinstea mării sărbători

Pregătirile în vederea sărbătoririi festive a celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie dobîndesc pe măsură ce ne apropiem de data aniversării, o amploare din ce în ce mai mare în toate republicile socialiste sovietice. Alături de creatorii din toate domeniile artei, oamenii de teatru au elaborat un vast program de activitate, în care preocuparea pentru promovarea unor noi spectacole cu piese ale dramaturgiei contemporane se situează pe prim plan.

Astfel, în R.S.S. Armeană, Ministerul Culturii a organizat un concurs de piese axate pe problemele actualității, ale cărui rezultate definitive au fost anunțate în cursul lunii iulie. Toate piesele distinse de juriu au fost incluse în repertoriul teatrelor din R.S.S. Armeană, premiera lor urmînd să aibă loc în lunile octombrie și noiembrie.

Multe teatre din R.S.S. Cazahă au și prezentat în premieră spectacolele cu care intenționează să marcheze această măreață sărbătoare. E vorba în primul rînd de Teatrul cazah de dramă care a reprezentat piesa *Enlik Kibek* de M. Auezov. În prezent, același dramaturg lucrează la o nouă piesă intitulată *În zilele lui Octombrie*, ilustrînd episoade din Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Piesa va vedea luminile rampei la sfîrșitul lunii octombrie.

În strînsă conlucrare cu teatrele din R.S.S. Cazahă lucrează în prezent cei mai de seamă dramaturgi cazahi pentru desăvîrșirea pieselor care vor figura pe afișul festiv. Astfel, G. Musrepov este pe cale de a termina piesa *Un vechi cuib*. Z. Sașkin lucrează la o piesă dedicată lui Tokaș Bokin, erou al războiului civil. Tinărul dramaturg D. Vagaițev desăvîrșește o piesă închinată tinereții lui M. V. Frunze.

Într-o fază avansată se află și pregătirile pe care le întreprind teatrele din R.S.S. Uzbekă în vederea istoricei sărbătoriri. Aproape toate teatrele vor prezenta cu acest prilej spectacole în premieră. Teatrul „Hamza” va monta piesa *Steaua călduzitoare* de K. Iașen, reflectînd evenimentele petrecute la Tașkent în anii 1916-1917. Teatrul din Andijansk va prezenta piesa lui B. Rahmanov: *În ajunul primăverii*, în care sînt evocate crimpele ale revoluției de la 1905 la Tașkent și Samarkand. Acelorași evenimente le este dedicată și piesa *Stele strălucitoare* pe care dramaturgul I. Sultan este pe cale s-o termine. Cît privește teatrul din Fergana, el va inscena piesa *Steaguri deasupra Registrului* de Iusuf, în care sînt rediate aspecte ale prăbușirii emiratului din Buhara și evocate episoade din activitatea revoluționară a lui M. V. Frunze.

Știri din...

U. R. S. S.

● Teatrul Academic de Dramă al R.S.S. Bașchire a prezentat în premieră piesa *Musa Djalil* a dramaturgului tătar N. Isanbet. Eroul piesei, Musa Djalil, a fost ucis, într-un lagăr în timpul războiului, pentru activitatea sa antifascistă, desfășurată în rîndurile prizonierilor.

● Cu prilejul Decadei artei și literaturii tătare desfășurate recent la Moscova, spectatorii din capitala Uniunii Sovietice au avut, pentru prima oară, prilejul să cunoască un teatru colhoznic. E vorba de teatrul din Menzelin, înființat în anul 1935, din inițiativa unui cerc artistic de amatori. Anual, teatrul din Menzelin oferă 420 de spectacole dintre care doar 35 în localitatea de reședință.

Cea mai mare parte a activității sale, teatrul o desfășoară pe scenele colhozurilor,